

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 8 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, június 14

Elmaradt előadás.

A bécsi kormány lapjai nagy hangu reklammal hirdették, hogy a botrányos jelenetekről, birkozásokról, verekedésekről híres Reichsrath még egy visszavonhatatlanul legeslegutolsó előadást fog tartani ma, június 14-én. Okvetlenül meg kell lennie még ennek az előadásnak, hangzott a hirdetés, mert Thun gróf miniszterelnök nyilatkozni akar a gráci eseményekről, nehogy ez az interpelláció az őszi szezonnra maradjon. Nem maradhat el már csak azért sem, mert meg kell választani a bizottságot a nyelv-törvényjavaslat előkészítésére. Egyszóval eső vagy szép idő legyen, mindenesetre meg lesz az előadás.

Sajnos, a közönség, amely már valósággal törte magát a jegyek után, ez a legeslegutolsó és visszavonhatatlanul megtartandónak hirdetett előadás mégis elmaradt. Az osztrák minisztertanács — talán a brünni zavargások behatása alatt — másképp határozott s ennek ajánlatára a felség betiltotta a rendkívül érdekesnek ígérkező legeslegutolsó előadás megtartását.

Másszóval: az osztrák parlamentet elnapolták az őszig.

Bajnak éppen nem nagy baj. «Legalább egyidőre megszűnik a parlament nyilvános botrányok tanyája lenni, — írja a bécsi Reichswehr, — legalább véget vetnek annak, hogy ebben a »magas

Házban« védtelenül legyen kitéve hallatlan támadásnak a vallásos meggyőződés, a dynasztikus érzelem és az államesszme.»

Ez a parlament, amelyet 15 hónap alatt most harmadszor napolnak el, egyetlen törvényt hozott, a bulgár kereskedelmi szerződés becikkelyezését. A társadalmi bajok orvoslására pompás javaslatokat terjesztett elé a kormány, — a »magas Ház« hozzá sem kezdett azok tárgyalásához. De azért nem baj az elnapolás az osztrákokra, — annál hamarabb lesz törvény a javaslatokból a 14. §. segítségével.

Nagy baj éppen mi reánk sem származik ebből az elnapolásból, — ha a magyar kormány nem veszi el a fejét.

Thun gróf az elnapolás alkalmából — mint az osztrák félhivatalos írja — biztosította Bánffy miniszterelnököt, hogy őszre meg lesz a többsége a kiegyezéshez. »Ne higgy magyar a németnek, — Akárhogy is hitegetnek!«

Az osztrák parlament elnapolásával megszakadnak a kvóta-tárgyalások is. Ez sem éppen nagy baj. Már ugyanis az a veszedelem fenyegetett bennünket, hogy — megegyeznek a mi bőrünkre. Az osztrák deputátusok oly rohamosan haladtak lefelé a licitálásban, hogy egyikük már 36:64-es kvótát indítványozott azzal a megjegyzéssel, hogy ezen az alapon aztán lehet — alkudni. Szerencsére többi kollégái csökönnyösen ragaszkodtak a 38:4:61:6 kvóta-arányhoz s így Falk Miksa, a Szent-István rend új keresztése nem ju-

tott abba az irigylendő helyzetbe, hogy megajánlja Magyarországnak részéről a kvóta »méltányos« emelését, melyet lapjában, a »Pester Lloyd«-ban a következőleg készített elő:

»Annak valószínűségével, hogy a közös terhekhez Magyarország nagyobb és felemelt hozzájárulási arányban adná a maga köteles részét, jó lesz leszámolnunk, mert valóban gyermekes bujósdi-játék lenne, ha akár magunkat, akár az ország közvéleményét továbbra is ámitanók ily feltevésekkel. Magyarország jogtalan túlterhelése ép úgy, mint az Ausztriára eső jogos és méltányos közterheknek túlszigázása ellenkeznek a magyar állam méltóságával, mert úgy az előbbi, mint az utóbbi, vagyis úgy az osztrák diktálásra történő túlterhelés, mint Ausztriától esetleg holmi ajándék-félének elfogadása, Magyarországot a kolóniaszerepére süllyesztené, amely kolóniát a fölötte uralkodó állam (Ausztria) zsákmányol ki avagy kitart.«

Megdöböntő, hogy ezt az a Falk Miksa írja, aki már 2 vagy 3 üzenetben kijelentette és bebizonyította, hogy a kvóta emelésére nincs semmi alap.

Az osztrák parlament elnapolásával a Falkék ajánlatának tárgyalása is az őszre marad.

A nyári pihenést megkezdehetik Bánffyké, — a válság el van halasztva.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az arckép.

Írta: STELLA.

Este van. Csunya zimankós idő. Ki-ki fedél alá igyekszik s aki már ott ülhet a kellemes meleget árasztó kályha mellett szinte megkönnyebbülést érez. Lovas főhadnagy csinosan berendezett gargon szobájában jár fel és alá. Finom szivarjából nagy füstfelhőket bocsájt, mely alakját egészen körülfolylja s melytől telítve lesz a levegő is. A szoba különben sötét, csupán a kályha pattogó tüze ad némi világosságot. Szemei hozzá szoktak, a félhomályhoz, meg tud különböztetni minden tárgyat tisztán, azért sétáját folytatja, csak néha áll meg a kandalló előtt, nézve az égő sislertő fahasábot. Ide s tova 2 hosszú óra óta van egyedül sötétben s nem érez semmi kedvet hozzá, hogy pajtásait fölkeresse. Igaz, az idő rettenetes, de hát mikor akadályozta ez őt valamely útjában? Most egyedül kívánt lenni

Inasának tudtára adta, hogy senkinek sincs itthon. Az persze szörnyen csodálkozott ezen, nem volt szikva effélehez, plane, hó elején, hisz gazdája egyike volt a garnizon legkedélyesebb tisztjének. Ugyan mi történhetett, gondolta s még feleletet sem adhatott önmagához intézett kérdésére, midőn csengetés zavarta meg töprengéseiben. Sietett be gazdájához. Bizonyosan meggondolta a dolgot, — motyogta útközben, — s most menni akar.

Mennyire csalódott hát mikor ura lámpát gyújtott s itthon elköltendő vacsorájához sonkát, vajot hozni s théat készíteni parancsolta.

Alig telt el egy kis negyedóra a mikor minden együtt volt s az inas ügyesen szolgálta fel a théat, melylyel Lovas kétszer is megtöltte csészéjét, jóízűen költve el a vajas kenyér szeleteket s a kitűnő kassai sonkát. Rossz hangulata étvágyán csöppet sem volt észrevehető. De hát tulajdonképen miért is lett volna neki rossz hangulata? A miért az a kis lány ugy lefőzte őt? Vagy, mert ez a lefőzés Zoltán századosné előtt sem titok, kinek kaczerkodásai ellen az ő levelei s az érzelmeiben vetett reményekkel sáncszolta körül magát. Bántotta mind a két dolog, hogy melyik jobban, azt maga sem tudta. Annától megérdemelte ezt a lefőzést, azt belátta, azért az ostoba levélért, de hogyan védekezzék Zoltánné előtt, az ő tűzszavai, üldözési ellen, azt kellene kitalálni. Eh! mondta hirtelen elhatározással, mit töprengök, meg kell bizonyosodnom vajjon szeretem-e Annát, ha igen, akkor minden szó, minden előleges bejelentés nélkül elmegyek s megkérem a kezét. Ha pedig nem szeretem, vége az írka firkának, barátok mi ugy sem lehetünk! Felált most ismét s már egészen megkönnyebbült, könyvei között kezdett keresgélni, olvasni akart. Azonban csak a jó szándéknál maradhatott meg, mivel inasa bejött s jelenté, miszerint Legény főhadnagy itt van s nem akarja elhinni, hogy nem tetszik itthon lenni.

— Bocsásd be.

— Igenis, főhadnagy ur.

— Mi a kő, hát te egyedül vagy, — szól a belépő vendég — minden üdvözlés nélkül. Jóska olyan gyanús arcot vágott mikor távollétekről szólt, hogy azt hittem, éppen fogadsz valakit s nincs időd velem törődni. Hanem mond bajtárs, igazán egyedül vagy, nincs a szekrényedben valaki elbujva; mert hát egy érdekes dolog miatt akarlak meginterviewolni

— Egész nyugodt lehetsz pajtás, nem zavartál s ha ugy tetszik megihatunk együtt egy théat.

Lovas igen kényelmetlenül érezte magát, tudta mi az az érdekes dolog, elbeszélni nem igen szerette volna, de hát ha hallgat még rosszabb, mivel mástól tudja meg és annyi toldalékkal, hogy majd igen nehéz lesz belőle az igazságot kihámozni!

— Hanem helyezd magad kényelembe! — mond a háziur. — Vacsora után vagy már hihetőleg?

— Igen, most jövök a vacsorától — felel a vendég, — letéve kabátját, kardját, aztán egy a kályha mellé helyezett zsölejébe ereszkedett.

— Parancsolj, gyujts rá! — kínálta vendégét Lovas szivartáskájából.

— Nincs cigarettád?

— Oh igen, parancsolj!

— Köszönöm.

A társalgás eleinte közönyös dolgokról és kissé szaggatottan folyt. Legény ismerte barátját s tudta, ha az rossz hangulatban van, ami igen igen ritkán esett nem lehet vele beldogolni. Lovas meg szeretett volna már tul-

ORSZAGGYÜLES

A képviselőház ülése.

Budapest, június 14.

Berzeviczy Albert bejelenti, hogy a magyar államvasutak gépgyárának a kereskedelemügyi tárczától a pénzügyi tárcza kezelésébe való átvételéről szóló jelentésnél esetleges felvilágosítások megadására a pénzügyminiszter beidézte Scheyer osztálytanácsost. (Helyeslés).

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök betérjeszti a magyar királyi állami számvevőszék két rendbeli jelentését. A betérjesztéseket a zárszámadási bizottsághoz utasították.

Az államvasutak gépgyára.

Pogány Károly előadó röviden vázolja azon okokat, amelyek a kormányt arra készítették, hogy az államvasutak gépgyárát és a diósgyőri vas és acélgégyárt a kereskedelmi tárczától a pénzügyminiszter hatáskörébe helyezte át.

Pichler Győző sajnálatát fejezi ki a fölött, hogy a kereskedelmi miniszter ezen jelentés tárgyalásához — miután távol van — miniszteriumának valamelyik tisztviselőjét nem küldötte a Házba, hogy az az esetleg szükséges felvilágosításokat megadja. Statisztikai adatokat sorol fel annak igazolására, hogy az államvasutak gépgyárának zárszámadásai már évek óta deficitet mutatnak; egyetlen egy esetben, 1886-ban volt némiképp kedvezőbb az eredmény.

A kontinens minden állama a legtöbb gondot fordított és fordít a bányászat fejlesztésére. A technika legújabb vívmányait felhasználják, egyedül Magyarország az, mely a bányászattal vajmi keveset törődik. Bebizonyítom másrészt is, miért oly kedvezőtlen az eredmény a vasműveknél. A vasművek legnagyobb fogyasztója az állam. A magyar államvasutak éppen kétszerannyit fizetnek az anyagért, mint egyéb vállalatok. A magyar államvasutak gépgyára az államvasutak rendelkezéseinek 67%-át emészt fel. A pénzügyminiszter feltétlen híve a vaskartellnek, amelyen a vas árának emelését célozza.

Amikor, tisztelt képviselőház, a vasművek 67%-át az államvasutak gépgyára fogyasztja el akkor a vasárak emelése nem csak az államra, hanem a gazdáközönségre is káros. Az államvasutak gépgyára eddig kényszerkundschaftja a volt állami vasműveknél. Ez ezáltal már nem úgy lesz, mert eladó és vevő egy kézbe került. Mikor azt látom, hogy az államvasutak gépgyárai évről-évre új cikkekkel termeltek, a mikor látom, hogy fejlődik a gyár, önkéntelenül kér-

dem, mi az oka annak, hogy minden indoklás nélkül áthelyezik azokat a nagy iparteleveteket a pénzügyi tárczába. Meg vagyok róla győződve, hogy ha **Baross** Gábor túl azon a széken, akkor ez nem történik. Engedjék meg, hogy beszédem a megtörtént jelenet elbeszélésével végezzem.

A mikor **Tisza** Kálmán elmondta lemondási beszédét, egy közbeszóllás hangzott el: *Jeden kommt was besserer nach.* Én is, a mikor az előttem fekvő jelentést bírálom, azzal fejezem be: *Selten kommt was besserer nach.* A jelentést nem veszem tudomásul.

Nyegre László: **Sima** Ferencz, **Samuel** Lázár: *Selten kommt was besserer nach.* (Derülség.)

Förster ügyei.

Sima Ferencz: Teljesen egyetért **Pichler** felszólalásával, ám a rendszer változást, mint befejezett tény tudomásul veszi.

Az államvasuti gépgyárak belső ügyeiben annál több kifogásolna való van. A gépgyárak élén **Förster** Nándor áll. Ezen nevet azért hozza fel, mert azt akarja, hogy a Ház foglalkozzék **Förster** viselt dolgaival.

Förster Nándor a magyar államvasuti gépgyárak költségén külföldön tanulmányutat tett és mikor onnan visszatért tapasztalatait nem a magyar államvasutak gépgyáraiban szándékozta érvényesíteni, hanem *elszegődött az osztrák államvasutak gépgyáraikhoz.* De ez még nem volt mind. Az osztrák államvasutak gépgyáraiban, melyek apróbb géprészletek előállítására nincsenek is berendezve és a mely gyárak üzemüket csak akkor kezdik meg, mikor **Förster** igazgatói állását el fogja foglalni, nagy mérvű megrendeléseket tett a magyar államterhére. Tehát nem csak hogy magyar pénzen szerzett tapasztalatait idegen államban érvényesíti, hanem egy virágzó 30 millió értéket képviselő magyar gyár konkurrensképességét évekre lekötö, tönkreteszi. **Förster** miniszteri fizetést huz, tejhatalmu, akár egy miniszter és ügynöke volt az osztrák államvasutaknak, s ez egyenlő a hazaárulással.

Elnök: Figyelmeztetem a képviselő urat, hogy nem szabad itt a Házban parlamenten kívül álló személyekről ilyen hangon szólni.

Polónyi: Hiszen, ha ezen vádak igazak, akkor a büntetőbíró elé tartoznak.

Sima Ferencz azt hiszi, hogy joga van ilyen gazdálkodás felett itt a Házban kritikát gyakorolnia.

Polónyi: Nemcsak joga, de kötelessége.

Sima Ferencz: **Förster** mint a kereskedelmi bank igazgatósági tagja, megtette a megrendelést az államvasutak gépgyárának, azután

elhajtatott a gépgyárba, a hol így szólt: *Megkaptam a rendelést a kereskedelmi banktól, hát mindjárt el is intézem.* (Derülség). A jelentést tudomásul veszi.

Polónyi Géza: Ha ezen vádak, melyeket **Sima** Ferencz ut elmondott igazak, úgy ezen ügy a büntető bíróság elé tartozik. Kéri a minisztert, adjon felvilágosítást ez ügyben.

Komjáthy Béla pártja nevében követeli, hogy ezen ügyben felvilágosítást nyerjen a Ház nyomban a vádak súlyos volta folytán. Ezt követeli a képviselőház, ezt követeli a nemzet becsülete. Indítványt nyújt be, hogy a H z parlament bizottságot küldjön ki az ügy megvizsgálására.

A miniszter védekezése.

Lukács László pénzügyminiszter: Egymásután szándékozik foglalkozni a felszólalók beszédeivel. Nem ismeri el, hogy **Pichler**nek joga volna a kereskedelmi minisztert megleckéztetni azért, mert nem képviseltette magát.

Nem áll **Pichler**nek azon állítása, hogy itt bevégzett ténynyel állunk szemben, mert az átadás az egyik tárczából a másikba még nem történt meg és így a törvényhozás jogköre csorbitva nincs.

Itt nem lehet arról beszélni, hogy a pénzügyminiszter erőszakosan vette át a gépgyárak kezelését a kereskedelmi tárczától, itt kölcsönös megállapodás történt. **Pichler**nek ajánlja, hogy bővítse ki szakismereteit. Nem áll az sem, hogy az állami gépgyárak tiltakoztak volna az áruk ellen.

Ami **Förster** visszaéléseit illeti, azokról tudomása nem volt. Sem hivatalosan, sem magánúton nem emelt panaszt nála senki **Förster** ellen és így ő feyelmi vagy bünvádi eljárást nem is indíthatott ellene. Kéri a jelentés tudomásul vételét.

Pichler Győző szavainak helyreigazítása czimén szólalt fel.

Förster nagy hazafi.

Vörös László kereskedelemügyi miniszteri államtitkár: A miniszter távollétében válaszol a **Förster** ellen felhozott vádakra. Ezek a vádak három pontban csomósodnak ki. Először, hogy bizonyos rajzokat a **resiczai** bányatársaságoknak engedett át, annak magyarázata az, hogy a magyar államvasutak gépgyárának 30 kazánra volt szüksége és felszólította a különböző gyárakat ajánlattételre. Egyes egyedül a **resiczai** gyár jelentkezett és nagyon természetes, hogy a rajzokat és mintákat, melyekre szükség volt, elküldötték a gyárnak. A mi azon vádat illeti, hogy a kereskedelmi bank igazgatóságában helyet visel, arra konstatálja, hogy

lenni annak az érdekes dolognak a megvitatásán, alig várta hát az arra vonatkozó kérdést.

— Nini, majd elfelejtettem, — kezdé **Legény** — miért nem jöttél a kaszinóba? Vártunk.

— Főfájásom volt, aztán meg az idő is rettenetes, azt gondoltam hát elköltöm itthon a vacsorámat. Hanem igazán okosan tetted, hogy benéztél hozzám, legalább elfecsegtük az estét!

— Mondd csak barátom, mi igaz abból a sok verzióból, ami rólad kering? Holmi lefőzésről, gyermek arczképről beszélnek.

— Igen, beszélnek az emberek sokat s ha nem lesz unalmas, elmondom.

— Kérlek, igen fog érdekelni, már annál is inkább, mert sok mindenfélét hallottam róla.

— Tudod, — kezdé elbeszélését **Lovas**, négy év előtt Bécsben állomásoztam s egy házimulatságon megismerkedtem egy igen kedves kis leánnyal, sokat mulattam vele, mert az 5 hét alatt, a míg Bécsben volt — egy rokonánál szórakozni, — minden összejevetelnél találkoztunk s különös, mindig csak este láttam.

Nem is tudom elképzelni, hogy nappal, utcazi vagy házi ruhában milyen lehet. Elég az hozzá, annyira megbarátkoztunk, hogy kértem tiszteljen meg engem s válaszoljon, ha nem is mindenik, de egyik másik levelemre, miket ha megengedi, hozzá intézni fogok. Azt hittem, visszautasít, de csalódtam, örömmel fogadta ajánlatomat s biztatott, hogy nem csak egyik másik, de minden levelemre fog válaszolni, még pedig pontosan.

Igy aztán leveleztünk, de nem magyarul s nem úgy mint egy fiatal leány szokott egy fia-

tal emberrel, hanem mint két tudós. A nyelv, melyen irtunk, angol volt.

— Hát már abba hagyjátok a levelezést? — szólt közben **Legény**, ki egyik cigarettát a másik után szívta s figyelemmel hallgatta az elbeszélést.

— Dehogy hagytuk! Ő tegnap irt utoljára! Hanem várj, majd elérkezem odáig. Hát angolul irtunk egymásnak s leveleink tárgyát, nem a velünk történt nagy személyünket, családunkat érdeklődő dolgok képezték, hanem egy-egy feladott téma, valamely közérdekű, irodalmi, művészeti tételről. Levelem megírását illetve kidolgozását mindig több uapi tudományos buvárkodás — szakkönyvekben, lexikonokban — előzte meg.

— Fölöttébb meglep ez a história, ugyan ki tett volna fel rólad efféle?

— Így tartott ez négy esztendeig. Ez a levelezés egyik legfőbb szórakozásom. Ti nem is sejtettétek, hogy mikor egy-egy grand lumpolás után hazatérek, addig nem alszom el míg megírandó levelem anyagán valamit nem tanulmányoztam. És különös, e folytonos összeköttetés daczára a leány ismeretlen előttem, t. i. a külseje, mivel találkozásunkkor még rövid szoknyás kis leány volt, aki azóta nőtt, fejlődött bizonyára s meg is változhatott. Alig tudom őt magam elé képzelni Körülbelül fél év előtt kértem aztán, küldjön egy fényképet, hadd tudjam, hogyan néz ki.

— Mért nem látogattad meg e hosszú idő alatt?

— Hiszen meg is hitt, de én nem mehet-

tem, erre ő kijelenté, hogyha eljönnek igen szívesen látna, hivni azonban nem fog. De hol is hagytam el? . . . Hát a kérésemet nem teljesítette, azt írta, ez elve neki. Én zaklattam folyton, minden levelem kérésem megújításával végződött.

— És ő kérlelhetetlen maradt?

— Egészen tegnapig.

— Mégis elküldte a fényképet? Ugyan mutatd kérlek.

— Várj csak barátom, még nem tartasz ott.

— Tegnap délelőttre **Zoltán** századosné meghitt egy kis tracszra, nem tudtam magam semmivel kimenteni, hát elmentem. A mint ott ülünk és beszélgetünk, egyszerre eszébe jut, hogy jó volna egy sétát tenni. El is indultunk s alig megyünk pár lépést, találkozunk a levél hordóval, ki egy levelet ad át nekem. **Zoltánné** meglátja a címet.

— Ah, ez tőle van — mondta s megtapintja a borítékot — milyen kemény, ebben fénykép lesz bizonyára. No ezt megnézzük. Vajjon milyen lehet az a kis boszorka, aki magát annyira megbabonázta. — Roppant kinos helyzetben voltam A kíváncsiság gyötört, szerettem volna a levelet felbontani, de hát nem tehettem éppen ő előtte.

— Hallom, most nagyon udvarol neked az az asszony.

— Igen, előbb én udvaroltam neki, s most mikor megismertem s disgustálódtam, ő kezd nekem udvarolni. Hidd el barátom, alig tudok kitérni előle, pedig elmeséltem neki, hogy sze-

igenis helyet foglal és más két hivatalnok, mert a kereskedelmi miniszterium reá bízta *cséplőgépeinek eladását*, szükséges volt tehát, hogy az igazgatóság kebelében benn legyen ellenőrzés czéljából és az államvasutak érdekeit megóvandó, a mint hogy sikerült is neki az angol cséplőgépeket kiszorítania. Hivatalos adataira hivatkozik, melyekből konstatálja, hogy mióta a resiczai gyár szállítja a magyar államvasutak ezen felemlített szükségleteit, azóta az államvasutak a legjobban vannak kiszolgálva, holott ezelőtt, a míg *Fehér Miklós* gyárával voltak összekötötésben, mindig attól a kockázattól kellett tartaniok, hogy ez ember egyszer tönkre megy. Konstatálja, hogy Förster és többi hivatalnokársai nem egy osztrák gyárba léptek át, hanem egy dekadenciában levő hazai gyár kötelékébe, melynek felvirágoztatása Förster leendő *hazafias hivatása*. Az ő hivatalos adatai Förster ellen semmi vádat nem igazoltak, ellenkezőleg ügybuzgósága csak eiismerést érdemel és ezért minden vádat visszautasít. (Élénk helyeslés a jobboldalon).

Sima Ferencz a Ház engedelmével szélesebben kiterjeszkedik az államtitkár által mondottakra és konstatálja, hogy az ő adatai szintén hivatalos adatok, a melyeket hajlandó a ház elé terjeszteni és a melyek az ő állításait fogják igazolni, kéri azonban a házat, hogy adjon alkalmat neki az adatok egybeállítására és halassa a tárgyalást holnapra.

Lukács L. pénzügyminiszter szerint ennek semmi czélja nem volna, mert ezen jelentések és Förster ügyének egymáshoz semmi köze nincs. Ha Förster ellen valami vádat akarunk emelni, az egészen külön dolog s ha az meg történik, ő megteszi majd a szükséges lépéseket.

Sima Ferencz kijelenti, hogy ha a többség és a kormány kérését nem teljesíti, akkor tudni fogja, hogy *Förster* *üzelmét fedezik*. (Zaj a jobboldalon.)

Bánffy: Kérem! kérem!

Elnök: Ez nem személyes kérdés. *Sima* beszéde után az elnök a vitát berekeszti.

Polónyi kéri, hogy a kérdést válaszszák szét és adjanak alkalmat *Simának*, hogy adatait előterjeszthesse.

Bánffy: Ez a házszabályok kijátszása. (Ellentmondás a baloldalon.) A vita be van rekesztve, többé ezekről szólni nem lehet.

Szavazásokkal huzhatjuk, halaszthatjuk ki holnapra, de holnap sem lehet azt tárgyalni.

Polónyi tiltakozik a házszabályok kijátszásának vádjá ellen.

Ezután *Komjáthy* javaslatát valamint *Simáét*

relmes vagyok egy kis leányba s levelezünk is De hogy folytassam, határozatlanul álltam a levéllel szemben, ő hirtelen mozdulattal elveszi tőlem s mielőtt tehettem volna valamit — már kihullott a kép a borítékból.

— Itt a levél, mondá, meg se nézem, csak a képre vagyok kíváncsi.

A mint megnézzük, Zoltánné kaczag egy nagyot, én meg majd sóbálványnyá lettem. Egy gyönyörű 4 éves baba mosolygott ránk egyik kezében czukrot, másikban labdát tartva. A kép alá a következők voltak írva jó olvasható betűkkel:

Hajdan ilyen valék, most szélesebb mint hosszú, a szemem a kövérségtől aliglátszanak, az orrom egy cmtrel hosszabb, a szám 2 ctmrel nagyobb, különben megszólalásig hü.

És ezt Zoltánné is elolvasta. Anyyira zavarba jöttem, hogy azt sem tudtam mit beszélek és így most előtte blámirozva vagyok.

— Különös história igazán, szeretném már a végét ismerni.

— Magam is! Hisz oly kellemetlen állapot ez, ha rá gondolok, hogy most az egész társaság nevet engem, hát nem tudom mire volnék képes.

— Ugyan ne gyermekeskedjél! Tedd tul magad az efféle kicsinyeskedésen.

— És mit tegyek a kép tulajdonosnőjével.

— Mit? Kérj szabadságot, látogasd meg s ha megtetszik, vedd el!

— Igen, de hol a kauczió?

is elvetették ez az előadó jelentést tudomásul vették.

Szünet után a szeszadó javaslatot tárgyalták. A tárgyalást holnap folytatják.

A második nap.

A tárgyalás képe kezd kibontakozni. A kor nyomorúsága fakad ki ebben a lázongásban. A népek, különösen a gazdálkodó népek óriási adóteher van a nyakába. Egy-egy rossz termés képtelenné teszi az adófizetésre, de az adóprás azért szorul. Ünnepe, vasárnap, hétköznapmind egy, az adónak be kell folyni. A nép érzi a maga nyomorúságát, hogy megkevesebbedett a betevő falatja, de csak ugyanannyi a terhe. Panaszodik, hogy lehetetlenség ilyenkor hajtani az adót s keresi, hogy ki az a lelketlen, aki exekválja. A nép mindig konkretizál. Nem igen lát tovább az orránál s mert az adó behajtását a jegyző vezeti, hát neki megy a jegyzőnek vagy a csendőrnek, vagy a végrehajtónak, a kit éppen kéznél kaps a felett sem okoskodik, hogy ezek is »muszáj« dolgot csinálnak, mikor megütötték a dobot.

Tekintélyt nem ismer a nép, erkölcsében sokat romlott. A liberális szellem dicsekszik vele, hogy a tekintélyek kora lejárt. Igaz, a lázongásnak kora pedig elkezdődött. Mint a vihar előtt a por és pizok, úgy röpül szét minden akadály nélkül a ponyvákról, sőt előkelő nyomdákban is a pizkos, erkölcstelen és vallástalan munka, melyet elneveztek dekadens iránynak és létjogosultságot adtak neki.

Az ilyen iratok terjesztői bizony annyi büntetést sem kapnak, mint a ki egy almát lopott el bekerített helyről.

Nincs tekintély kire hallgatna a nép, nincs erkölcs és erős hit, mely szenvedélye kísértő perceiben visszatartaná.

Ki izgatta a népet? kérdik a tárgyaláson. Harmincz év óta izgatja a szabad káromkodás, a szabados élet lehetősége, a szenyirodalom irással és képpel, a zag-lapok és az anyagi pusztulás.

Egy ilyen lázadásnál szánni való a jegyző ki ellen a nép feltámad és szánni való a nép, ki oktalanul huzza a vést fejére. Az értelmi szerző, a szenny irodalom számára pedig nincs sem pellengér, sem kilincs.

Itt adjuk a második nap eredményét, melyből nyilván látszik, hogy sem a jegyző, aki ellen lázadtak, nem érdemelte a bántalmazást, hisz alig tudnak ellene valamit felhozni, sem a lázadók valami rosvott multu emberek. Hanem a nép érzi a maga nyomorúságát s ha kitör, mindig tulásba megy és nem az igazsággal, csak szenvedélyével törődik. Enyhíteni kell a magyar faj alsó rétegének anyagi terheire, mert így elzüllik lassankint és kiszolgáltatjuk gyűlöletüknek azokat, kik közvetlenül kénytelenek érintkeznie velök, s kiket tévesen minden bajuk okának tartanak.

Lőcsei Sándor vallomása.

Tegnap reggel legelőször *Lőcsei Sándort* az első vádlottat hallgatták ki. A fővádlottat testben úgy látszik megtörte a fogság. A vádlott igen gyorsan beszél s mindent tagad. Az elnök kérdéseire a következőket feleli.

— Ön vádolva van, hogy már a zálog összehordásánál izgatott?

— Én kérem ott sem voltam.

— A község házában ott volt?

— Igen, oda mentem a többi néppel, de nem voltam ott sokáig, hanem elmentem a korcsmába.

— Mit csinált a község házában?

— Mikor láttam, hogy a csendőrök kilöttek a szobából, akkor én is oda dobtam egy

téglát. Hogy mit beszéltem nem tudom, mert részeg voltam.

— A jegyző laknál is ott volt?

— Ott voltam, de csak kívül maradtam az utcán. *A buzát a tűz előtt vittem el*. Gyujtogató sohasem voltam.

— Hiszen felismerték mikor a szomszéd-ból átugrott s meggyújtotta az istállót.

— Én nem voltam ott, azt sem tudom mikor gyujtották meg.

— Miután meggyújtotta — közbeszól: én nem gyujtottam — fenyegette is a tanut, aki ott volt, hogy megöli, ha elárulja.

— Én nem voltam ott a gyujtogatás alatt, a korcsmába voltam, azt igazolja *Lakatos János* uram is.

— Hiszen mikor maga a korcsmába ment, akkor félre verték a harangokat.

— Azt nem tudom, hogy mikor gyujtották meg a házat.

— Maga a csendőrök után is utánna ment?

— Csak később mentem, a kezemben semmi sem volt, a csendőrök után igen sokan mentünk.

— A község házában ki csitította a népet?

— A tiszteletes ur.

— Hiszen ön közbe szólott a pap beszéde közben is?

— Én nem szólottam, különben nem emlékezem, mert részeg voltam, egy fél liter pálinkát megittam.

A tanuk.

Az első tanu *Szombati Sándor* volt, aki figyelmeztetés után elmondja, hogy a zendüléskor lent volt a község házában. A község házára legelőször csak vagy ketten jöttek, a kik közül felismertem *Józsa Jánost*, *Madarassi Lajost*, *Szabó Dánielt* és *Szilágyi Lajost*, *Lőcsei Sándor* nem volt ott. Hogy ki izgatott nem tudja, mert el volt foglalva. Még akkor nem volt semmi sem, csak azt mondták, hogy a csendőrök igazságtalanul szúrták le *Baloghot*. Később azután jött a második csoport, abba jött *Lőcsei*, de a tömeget nem vezette, ő is csak úgy tárgyalta az esetet mint a többiek. Láttam, hogy *Lőcsei* már ittas s elküldte a korcsmába s ő már el akart menni, de a jegyzőt akkor meglátta s visszajött.

— Hallotta azt, hogy *Lőcsei* azt mondta, még ma valamelyikünk meghal?

— Nem. A harang félrevertésénél nem volt a község házában, csak később ment fel, hogy a pénzt eltegye. Ez akkor történt, mikor a csendőrök menekültek.

— Ott volt a jegyzői lak égésénél?

— Nem.

— Láttam azt, hogy kik akadályozták meg a ház oltását?

— Nem láttam, én távol állottam.

— Ki kezelte a fecskendőt?

— *Baji Dániel*, de azt, hogy ki akarta azt megakadályozni, azt nem tudom.

— Elnök ismételtlen figyelmezteti a tanut az igazmondásra, azonban azután is megmaradt amellett, hogy nem tudja.

Ügyész: Miféle utákat énekeltek a tűznél?

— *Hazafias dalokat*, a *Kossuth nótát*, azt, hogy ki énekelte nem tudom, mert a ház előttem állott.

A tiszteletes vallomása.

A tárgyalás legérdekesebb része következett most, *Bányai László*, a tiszteletes ur vallomása, aki azt igazolta, hogy a jegyző nem hozta jobbra a nép sorsát, s hogy a nép nagyon el volt keseredve a nagy adó miatt.

Vallomásának fontosabb részei ezek:

Elmondja, hogy öt levélben hívták a község házához. A csendőrök elmondták, hogy egy embert megszurkáltak s a nép e miatt lázong. *Sokan voltak ott, de nagyrésze ezeknek nem azért jött oda, hanem azért mert ki volt hírdelve, hogy délután elárverelik a szülogokat és ezekből akartak venni*. Én másfél óráig csilapítottam őket, azután hazamentem. Utközben hallottam a lövéseket, később hallottam, hogy verik félre a harangot, amikor azután a haranghoz mentem, a harangozást betiltottam.

— Ki volt a lázító?

— Nem tudom, mert az egész tömeg lázongott, hol az egyik, hol a másik.

— Ki volt a vezető?

— Szerintem senki sem, az egész dolog önként jött, az előtte való napon nyugalom volt.

— Van-e tudomása arról, hogy milyen volt a jegyző odajövetelekor a községnek vagyoni viszonya, hogy volt-e adóssága?

— Adóssága nem volt.

— Javult-e a község helyzete a jegyző ottléte alatt?

— Nem, sőt inkább romlott, azóta 400 forint adóssága van.

— Miből épült a községi és a jegyzői lak?

— Azon pénzből, a mit az előbbi jegyző gyűjtött, az iskolák és urbéres birtokosok adakozásából épült fel.

— Hogy bánt a jegyző a lakossággal?

— Nem humanusan s az egyedüli panasza, hogy durván bánt velök. Rendszeretű pontos ember volt. Igazságosnak ismerte.

— A szociális mozgalmakról mit tud?

— Nálunk szocialista mozgalom nem volt.

— Mi képezte a lázadás alapját?

— A szigorú adóvégrehajtás, még az ünnep hetében is adót hajtottak végre, akkor, a mikor a nép az ünnepre készült. A nép segítségére szorult volna s ahelyett elvitték az utolsó pénzt is, de nem volt ez elég, néhány nap múlva ismét oda mentek végrehajtani. Ez a szigor bántotta a népet.

Ügyész: Miben nyilvánult a jegyző durva bánásmódja?

— A nép panaszkodott, hogy durván bánt velök, sokszor kiutasította őket a szobából. (Jegyző kisbírója: Igen, volt rá eset, hogy kiutasítottam valakit). (Mozgás).

Védő: Életveszélyes volt az ott lét?

— Nem kérem, legkevésbé sem. Engem nem bántottak s csakis a feleségem miatt mentem el, aki nagyon megijedt.

A tanuk.

Kocsis János volt közgyám: A község házában ott volt, adót szedett be. A község házában eleinte semmi sem történt, csak a mikor megérkezett a második csoport, akkor nagyhangon beszéltek már, de még nem lázítottak.

— Hallotta-e azt, hogy valaki azt mondta, hogy agyon kell ütni a csendőrt?

— Nem.

— Ott volt Lőcsei?

— Ott. Itas volt. Azt nem hallottam, hogy azt mondta volna, hogy a jegyzőnek meg kell halni.

— Ügyész: Jó ember volt a jegyző?

— Nekem soha sem volt vele bajom, másnak igen.

— Meg voltak vele elégedve?

— Némely rész meg volt vele elégedve, de némely rész nem.

Szász Sándor előadja: Lőcsei Sándor nem hajigált csak kiabált.

Ármos József kisbíró adta tudtul a csendőröknek, hogy az emberek elmentek.

Saje József szolga látta, hogy Lőcsei ott volt a szomszéd kertben, már akkor részeg volt. A kertet át ugrott a jegyző lak udvarára, hogy ott mit csinált nem tudja.

— Elnök figyelmezteti, hogy a vizsgáló bírónál másképen vallott.

Tanu megmarad vallomásánál s azt mondja, hogy a vizsgáló bíró előtt azért vallott úgy, mert félt a csendőröktől.

— A vizsgálókat az mondta, hogy látta azt, amikor Lőcseit felemelték, hogy meggyujtsa a házat.

— Nem láttam.

Azt, hogy az istállót kigyujtotta meg, nem tudja.

— Kiss Józsefné elmondja, hogy őt Sici figyelmeztette a tüzre, de azt nem mondta, hogy Lőcsei gyujtotta fel, hanem csak azt mondta Sici, hogy ott járt Lőcsei.

Lakatos Sándor este látta a korcsmába Lőcseit, ott aludt s megkínáltam borral, de nem ivott mert már részeg volt.

— Mennyi ideig volt a korcsmába?

— En egy negyedórát voltam ott s a tűz csak egy negyed óra múlva ütött ki.

Pál Józsefné korcsmáros: Reggel is ivott Lőcsei egy ötöd liter pálinkát, de már előbb is ivott. Este megint ott volt Lőcsei a

korcsmába. Egy negyedórával előbb jött mint Lakatos Sándor.

Szász Imre, Álmos Józsefné, Kiss Sándor és Kovács Dániel a vádlottak javára vallanak.

A második vádlott.

Juhos Imre a második vádlott, akivel a jegyző nagyon sok jót tett, mégis a lázadáskor ő izgatott legjobban.

Juhos József Álmosdon volt s onnan két óra tájban jött haza. A harangszóra ment a község házára. Allása szerint a jegyző elvitt 151 forintját anélkül, hogy oka lett volna s azért ment oda, mert azt hitte, hogy a jegyző ki akar löni az ablakon, s ezért botot vett a kezébe.

— Mi volt a célja a bottal?

— Gondoltam, hogy beszéljek vele, mert a pénzemet vissza akartam kapni.

— Mondta a tömegnek, hogy huzzuk ki a jegyzőt?

— Én nem mondtam. Én az ajtónál állottam s bementünk, mert azt mondták, hogy a jegyzőt szekérre kell tenni s el kell küldeni, mert nem kell ilyen jegyző.

— Keresték a jegyzőt?

— Igen. Hogy a padláson mi történt, nem tudom, aki azt mondja, hogy én a padláson fent voltam, azt a jegyző lekenyerezte.

A jegyzőné vallomása.

Ssiártori Endréné gyászban jelent meg s könnyek között mondja el azt a borzasztó esetet, ami vele történt. A szerencsétlen asszony vallomása a hallgatóságban nagy részvétet keltett s a férje is a vallomás alatt több ízben zokogott.

... Otthon voltam mindig. A férjem két óra után jött haza. Én láttam a mikor jöttek, fel voltak fegyverkezve baltával és villákkal. A tömeg elé kimentem, csak Kovács Szász Imre jöttek hozzám bátorítani. A szobába az öreg Bertalan és Juhos jött be legelőbb, mindkettőjüknél dorong volt.

— Mit mondtak?

— Hogy megölik a jegyzőt, egy dorongot mutattak, amire mint mondták még ma felszurják a jegyző szívet.

Juhos a gyermekeket is fenyegette.

— Kik mentek fel a padlásra.

— Juhos és a fiatalok.

Sziártori Ignáczné a jegyző anyja szintén gyászruhában jelent meg. Legelőbb Juhos, Lőcsei és Bertalan jöttek, ezek izgattak. Bent a szobába Juhos többször ismételte, hogy a jegyzőt megöli.

A házból a fegyvereket is el akarták vinni, de később visszahozták.

Álmos Józsefné volt, aki elbujtatta a jegyzőt, a jegyzőné és a gyermekeket nem bántotta senki. A jegyzőt leginkább Juhos kereste.

Kovács Dániel, Kiss Sándor, Kiss Lajosné lényegtelen vallomásokat tesznek.

A harangozó.

A harmadik vádlott Szücs András.

— Kik izgatták a tömeget? Ki kiáltotta, hogy félre kell venni a harangot?

— Azt nem tudom. Én is mentem, én és Takács huzzuk a harangot.

— Miért verte félre a harangot?

— Jónak láttam azt csinálni, mert azt hittem, hogy az asszonyok a harangszó után férjeiket hazaviszik. (Derűtség.)

— Nem azért harangoztak maguk!

— De azért kérem, egy Istenem, egy lelkem, én azt akartam.

— Miért haragudott a jegyzőre?

— Mert a kórházba küldött, de én azóta áldom még a jegyzőnek nyomát is, ahol jár.

Kiss Géza azt beismeri, hogy a harangot ő verte félre.

Szombati Sándorhoz a védő:

— Nem bántotta a jegyző magát?

Kocsis: Csak egy ízben. Ő szigorú volt, nem mindenkivel bánt érdeme szerint.

Tógyer Mária igazolja, hogy Szücs és Takács vitték el a torony kulcsot.

Lenki Barát József negyedik vádlott vádolva van azzal, hogy dobált.

— Én, kérem, nem dobtam.

— Kit akart megütni?

— A csendőröket, mert kiabálták, hogy egy embert ártatlanul megszurta s én a felebarátomat akartam megvédeni.

— Kik dobáltak?

— Az egész falu.

— Ki kiabált?

— Mindenki.

— Mit csináltak a padláson?

— Kerestük a jegyzőt.

— Miért mentek el?

— Megfogadtuk a Kiss Lajos szavát s elmentünk, mert beláttuk, hogy jót mond. A csendőrök után kíváncsiságból mentem. Valahányszor lőttek, én elbujtam. (Derűtség.)

Lenki Barát egészen fiatal ember, még bajusza sincs. Gyors egymásutánban beszél a törvényszék előtt.

Kiss Géza hallotta, hogy Barát József kiabált s látta, amikor dobált.

Ifj. Jeremiás Dániel egy fiatal suhanc szintén vádlott.

Reggel 10 órától vett részt a lázongásban, ő is fenyegetőzött mint a többiek.

— Miért akarták bántani a jegyzőt?

— Mert a csendőrök keresztül szurták Baloghot. A csendőröket meg akarták verni, de azok lőttek.

A délelőtti tárgyalás a vádlott kihallgatásával háromnegyed egy órakor ért véget.

Délután.

Hasonlóan üres teremben folyt a tárgyalás.

Ifj. Jeremiás Dániel a következő vádlott, egy egészen fiatal ember, aki körülbelül ugyanugy vallott, mint lenki Barát József.

G. Lakatos István erősen tagadott, de a csendőrök mindent a szemébe mondanak, valamint a jegyzőné is szemébe mondja, hogy vasvillával ment be a jegyzői lakba s fenyegetőzött, de ezt a vádlott tagadja.

G. Lakatos Károly szintén tagad, azt mondja, hogy ő csak kíváncsiságból ment a csendőrök után, míg a csendőrök szemébe mondják, hogy látták dobálni. A jegyző látta a szobában, de ő tagadja.

— Nem jól tetszik emlékezni, — így védekezik — én onnan elmentem.

G. Lakatos Jánosné, a Lakatos fiuk anyját hallgatják ki ezután.

— Csak nézni mentek oda a fiuk, azt mondja, hiszen nem is olyan természetűek.

Lakatos Ágnes tanu azt látta, amikor az anyjuk haza vitte.

Vida József vádlott ott volt a zálogolásnál, látta, amikor a csendőr leszurta Baloghot.

Elnök: Erről ne beszéljen, maga volt oka az egész lázadásnak. Maga biztatta Baloghot.

— Én nem biztattam. Tagadja, hogy ő dobált volna, mikor a község házára ért, már mindennek vége volt.

Kiss Géza végrehajtó s a csendőrök igazolják, hogy Vida izgatott.

Precup József szintén tagad, ő a község házatól távol volt. Tagad végig, többen szemébe mondják bűnösségét, de azért tagad. S tanuk még azt is igazolják, hogy Precup kiáltotta: Gyujtsuk fel a község házat!

Czap József következtetése után.

— Miért ment fel a község házához?

— Azért mert azt beszéltek, hogy Baloghot és Vécseit meglőtték.

— Maga is fenyegette a csendőröket?

— Én nem, hiszen mindjárt haza mentem.

— Hiszen a lakatot is maga verte le.

— Én nem vertem le, az magától esett le, mikor hozzá nyultam. (Derűtség.)

— Hol keresték a jegyzőt?

A padláson, agyon nem akartuk verni, de a többiek meg akarták verni.

— Hol volt, mikor a csendőrök lőttek?

— Hátul s erre van bizonyítványom is.

Balogh Imre a másik sebesült kihallgatása következtet.

Elmondja a zálogolás hogy történt, azt határozottan tagadja, hogy a csendőr szuronyát megfogta.

— Nem tudom honnan vette a csendőr a szabadságot, hogy leszurjon engem. Azt nem látta, hogy ifj. Vécsey megfogta volna a szuronyt.

A csendőrök azt bizonyítják, hogy megfogta a szuronyt.

— Nem igaz, nem úgy volt — védekezik.

Bihari Sándor azt igazolja, hogy Balogh a csendőr szuronyát nem fogta meg.

Szász Sándor azt igazolja, hogy Balogh 1 frt 50 krt fizetett adóba.

A tárgyalás végén a védő és az ügyész között vita volt az adókönyvek hitelessége felett, míg végre a törvényszék elrendelte a kiut lévő adókönyvek beküldését.

A végtárgyalás végén azután megesketik Sige József, Lakatos Sándor, Pál Józsefné, Tógyer Mari, Kiss Sándor és Kiss Lajosné tanukat, akiknek megeskete után a tárgyalás folytatását 6 óra után az elnök mára halasztotta.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Junius 15. Katholikus Kör junialis a Püspök fürdőben.
Junius 15. A biharmegyei gazdasági egyesület gyűlése Nagy Sándor-utca (Eleméry-ház.)

Junius 15. Biharmegyei közgyűlése d. e. 9 órakor
Junius 15. A biharmegyei gazdasági egyesület igazgató választ. ülése d. u. 3 órakor a vármegyeházán.

Regészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Személyi hir.** Dr. Lengyel Sándor budapesti kereskedelmi akadémiai tanár tegnap este a gyorsvonattal Nagyváradra érkezett és a kereskedelmi középiskola érettségi vizsgálatain mint miniszteri biztos fog elnökölni.

* **Biharmegyei közgyűlése.** Biharmegyei törvényhatósága ma, szerdán, június 15-én délelőtt 9 órakor tartja rendes nyáriközgyűlését Beöthy László főispán elnöke alatt.

* **Vegyes bizottság a hadapród iskolánál.** A honvédhadapródiskola kerületén egy kazánházat akartak építeni, hogy az abban elhelyezett gép hajtsa a villamos világításhoz szükséges dinamo-gépet. A városi tanács azonban nem adta meg az építési engedélyt, mert az épület egy része lakásul szolgált volna. Ez ügyben ma helyszíni vizsgálat és tárgyalás lesz, a melyen a kereskedelmi miniszter küldöttje, továbbá Alpari műépítész, a honvédség és a város képviselői vesznek részt.

* **A mai juniális.** Derült szép idővel mult el a tegnap, erős hát a reménységünk, hogy a mai időjárás is kedvező lesz. Ez különben közóhaj is, még pedig jogos közóhaj. Hiszen ma este fog lezajlani a szezon legelőkelőbb mulatósága a Katholikus Kör junialis a kinnt a kies Püspökfürdőben. Hogy milyen lesz, meddig tart, minek arról beszélni is? Csak a szép idő legyen tartós, ez az enyhe gyönyörű idő, akkor azután minden jól lesz. Délután 5 órakor indul a disz-kávépörkölő a nagy állomástól és sietve jegyezzük meg, hogy ez a viczinális szokatlanul hosszú lesz, mert hát sok utas lesz. Ugyanakkor indul a Nagypiaczról is vonat, mely Velenczén csatlakozik. A disz-viczinális a publikumát zeneszóval fogadja a Püspök fürdői állomáson a rendezősereg. A rendes időben közlekedő venatokon kívül éjjeli 2 órakor külön vonat áll majd rendelkezésére a hazautazni szándékozó vendégeknek.

* **Gondoskodás a hadapród iskolákról.** A honvéd kerületi parancsnokság hirdetményt bocsátott ki Nagyváradon elhelyezett csapatok és a hadapród iskola részére az 1899-től 1903. évekre szükséges kenyér, illetve zab, széna, alomszalma és ágyaszalma szállítására. A pályázati határidő július 13.

* **Tilos az udvarokat locsolni.** Minden utcásarkon diszeleg a főkapitány felhívása, hogy a közönség ne pocékolja a vízvezetéki vizet, ne hagyja nyitva a csapokat, ne öntözze az udvarokat és kerteket, mert könnyen beköszönt a vízhiány. Tudatja egyúttal a főkapitány, hogy szigorú felügyeletet gyakorol a rend-

őrség s a kik a rendeletet be nem tartják, meg lesznek birsárolva. Nem pártoljuk azokat, akik oktalan eljárásukkal meggondolatlanul pocékolják a drága pénzen előállított vizet; de az ilyen plakétrozás helyet több eredményt látnánk, ha első sorban is a gyárak s a nagy ipartelepektől vonnák el a vizet, hogy a tulajdonképeni célra: a közegészségügyre legyen elég víz. Már pedig a locsolás is a közegészségügyhöz tartozik. Azonkívül szigorúan kellene az olyan házakat is ellenőrizni, a hol a csatornába foly le a víz. Ilyen házaknál leginkább több csap van s a vizpocéklás is gyarapodik.

* **A gazdasági egyesület ülése.** A biharmegyei gazdasági egyesület igazgató választmányi gyűlését a hó 15-én, azaz ma, szerdán délután 3 órakor nem az egylet hivatalos helyiségében tartja meg, hanem a vármegyeház nagytérképében, miről a választmányi tagok ez uton értesítettek. Ez alkalommal felkérjük a vármegye t. főszolgabírát is mint a gazdasági egyesület választmányának tiszteletbeli tagjait, hogy a gyűlésen mentől számosabban jelenjenek meg, különös tekintettel arra, hogy ezen gyűlésen az egylet egyik legfontosabb tárgyát: a községi hitelszövetkezetet tárgyalják. Nagyvárad, 1898. június 14. Az elnökség.

* **Panasz a hegyi doktor ellen.** A hegyi doktor Németh Sándor ellen dr. Ertler Miksa orvos feljelentést tett a rendőrségnél kuruzslásért. A feljelentés szerint a hegyi doktort elhívták Káner Miksa feleségéhez. Az asszonynak adott is valami folyadékot és kenőcsöt, de ettől még rosszabbul lett az asszony. Ekkor hívták el Dr. Ertler Miksa orvost. A feljelentéshez van mellékelve egy üvegcse víz forma folyadék és egy doboz kenőcs. A rendőrség az összes iratokat, szereket átteszi a járásbíró-sághoz.

* **Rothschild és Kneip.** A bécsi Rothschild báró ott járt egyszer Bőrishofenben, hogy gyógytassa magát. Bement az öreg Kneiphoz és bemutatta magát, hogy ő Rothschild Bécsből. Az öreg pap csak annyit felelt erre:

— Hát az bizony szép dolog.

Megkérdezte aztán a bárótól:

— Vas fehl Ihnen. (Mi baja).

— Ezt öntől akarom hallani, — felelt a báró.

Kneip most, de csakis most ülésel kínálta meg őt. A báró erre előadta, hogy reggel 8 órakor kel, 9 óra tájban teáz, hidegsültet, sonkát eszik, 12 óra tájban jön a villásreggeli kétféle peccenyével, zöldséggel, jó borral vagy sörrrel, 6 órakor ebéd, ujjalag kitűnő italok és 3—4-féle sülttel, este 11 órakor vacsora, ujjalag thea, hideg felvágott vagy peccenye.

Mikor ezt az étrendet Kneip végighallgatta, nagy bozontos szeméit rászögezte a báróra és azt mondta:

— Tudja mi hiányzik a báró urnak? *Még egy gyomor!*

S azzal nevelve hagyta ott a dussgazdag bárót.

* **A kofák panaszkodnak.** A Szent László-téren minden bajnalban nagyon harcziás hangulatban vannak a kofák, mert a rendőrség, mintha a régi hanyagságot pótolni akarná, erőlyesen felügyel s megakadályozza az elővásárlást. Különösen a falusi kofákkal van sok kellemetlenség, akik üres kosarakkal jönnek be Nagyváradra s az itt összevásárolt árukat mint saját árukat árulják. Réz Bertalan h. rendőrbiztos a sorompóknál is ellenőrzi az elővásárlást. A kofák már több ízben panaszra mentek a polgármesterhez a szigorú eljárás miatt, pedig a rendőrség még most sem hajlja teljesen végre a meglevő szabályrendeletet.

* **Nagy lopás Kolozvárrott.** Tegnap a kolozvári rendőrség érdekes távirattal kereste meg a nagyvárad kapitányi hivatalát. Kolozvárrott Péterffy Zsigmond nagybirtokos lakásán valami tolvaj kompánia nagy vizsgálatot tartott s mintegy 1500 frt értékű ékszert, arany és ezüst neműt pártfogása alá vett. Az ellopott tárgyak között van Péterffy kitüntetése, a Ferencz József rend lovagkeresztje is. Később egy újabb távirat érkezett, a mely szerint a tettest kipuhatták, de az kámforrá vált Kolozvárrottól. Jánosi Sándor marosvásár-

helyi, 39 éves cipész segéd. Valószínűleg társa is volt. Országosan fogják körözni.

* **Térzene.** Ma délután 6—7-ig a helybeli 37-es gyalogezred zenekara térzenét tart a Szent-László téren, a Müller czukrász-üzlet előtt.

Karolusz versei.

Eötvös Károly hazájából kaptuk a *Veszprémi Hirlap* vasárnap számát, melyben foglalkozik Eötvös Károlynak multkori parlamenti nyilatkozatával, a melyben tagadja, hogy annak idején — még Eötvös Deák-párti korában — Kossuth ellen irt kortes-versezetet nem ő (Karolusz) irta, hanem Nagy Géza lepsényi jegyző. Erre mi felénk úgy mondják a beavatottak, hogy *ilyen nevű jegyzője nem is volt soha Lepsény községnek.*

Tehát nem Kis Miska, hanem Nagy Géza, még pedig Lepsényi jegyző. Milyen leleplezés vagy huszonhat év múlva. Hányan ösztültünk meg azóta sejtelve nélkül annak, hogy a *Karolusz* név magyarul — *Géza*. Eötvös Károly egypár évig a dicsőséget, kétszer annyiig a gyanuját élvezte annak, hogy a Kossuth ellen irt versezet szerzője ő. Most rukkol ki vele, mintha csak huszonöt éves jubileumát várta volna, hogy a Karolusz verseket nem Károly irta, hanem Géza, nem is Eötvös, hanem Nagy, azaz Nagy Géza, néhai lepsényi jegyző. Tegnap a tisztelt Ház nyilvános ülésében nagy pompával dugta bele ennek az ismeretlen talentumnak a koporsójába az aminózus verses füzetet. Megfordult-e ettől a cselekedettől sirjában a szegény néhai jegyző, még nem tudjuk. De az eset tanulságos. A *Budapesti Hirlap* néhány évvel ezelőtt újságvitába keveredett Eötvös Károlylyal és akkor vádolta ő ezzel a szerzőséggel. Eötvös Károly akkor egyszerűen tagadta a szerzőséget.

Miért nem nevezte meg rögtön az igazi szerzőt. Hiszen nem azóta tudta meg a nevét, mert tegnapi nyilatkozata szerint a vers az ő kezén ment keresztül. Vagy tán élt még akkor a lepsényi jegyző? Azért nem lehetett neki a szerzőséget — visszaadni.

Miért nem deríti ki Eötvös Károly ezt a homályosságot? Az ő cinikus humora talán rá olyan alkalmas formát, hogy neveltünkben elfelejtkeznénk megbotránkozni a dolgon és lehetetlen lenne őt bármikor tovább gyanúsítani ezzel a kétes manipulációval.

De bármint legyen, ha nem irta is Eötvös Károly a verset: tegnap tanúságot tett róla, hogy tudott a versről, látta a költeményt. Mit jelenthet ez?

Eötvös Károly akkor tüzes Deák-párti ember volt, Kerkapolyi Károly tanítványa és pártfogott embere. A jóizü és lelkes Deák-párti, de fájdalom obskurus, ismeretlen lepsényi jegyző nem volt képes munkáját értékesíteni. Tévedünk-e, ha azt fölteszszük, hogy Eötvös Károly Kerkapolyinak, Kerkapoly beajánlotta Ráth Mórnak. Ráth Mór kiadta és abban az időben Ráth Mórral együtt mindenki azt hitte, hogy a Karolusz nevében Kerkapoly nagytehetségű tanítványa lappang. Valóságban ez volt Eötvös Károly első országos sikere, ez hozta nevét szélesebb körökben forgalomba, ez indította meg ugyszólván nevezetessé lett politikai pályafutását.

Miért nem czáfolta meg akkor ezt a róla elterjedt hírt Eötvös Károly? Miért nem adta meg akkor Kossuthnak, a mi a Kossuthé és Nagy Gézának a mi a Nagy Gézáé? Talán mert akkor hasznos volt a hír a pályakezdőnek? S most azért dobja a füzetet a Nagy Géza fejféjához, mert most már Nagy Gézának se használ, se árt, neki pedig most ez hhasznos? Jó volna ha ilyen találgatások alul Eötvös Károly mindnyájunkat fölmentene a dolognak tiszta földerítésével.

TANÜGY.

A Keresk. Csarnok tanintézete. A nagyváradi kereskedelmi iskola sorsa mégis csak eldőlt. Az egyezséget sikerült létrehozni az alapító-tulajdonos és a Kereskedelmi Csarnok között. Ez által a Csarnok egy kitünően felszerelt intézetet nyert. A következő tanévben már teljesen a csarnok kezelése alatt fog állni az iskola s mint halljuk a legkiválóbb tanerőket igyekeznek megnyerni az iskolának. A kultusz-miniszter teljesítette a Ker. Csarnok kérelmét s engedélyt adott a kereskedelmi iskola nyitására. A miniszterleirata a következő:

24822.

A nagyváradi Kereskedelmi Csarnok t. elnökségének.

Folyó évi április hó 19-én kelt beadványának mellékleteit oly értesítéssel küldöm vissza, hogy figyelemmel a tek. elnökségnek f. évi május hó 28-án 174. szám alatt kelt s Dr. König Gyula miniszteri biztosomhoz intézett jelentésére s Propper N. Jánosnak, a nagyváradi felső kereskedelmiiskola eddigi igazgató-tulajdonosának ezen intézet vezetéséről s annak további fentartási jogáról való lemondó nyilatkozatában foglaltakra, jóváhagyólag tudomásul veszem a nevezett iskola jogviszonyainak oly értelmű rendezését, hogy a Propper-féle felső kereskedelmi iskolát az 1898—99. tanévtől kezdődőleg a »Nagyváradi Kereskedelmi Csarnok« mint erkölcsi testület veszi át, illetőleg fenn fogja tartani.

E czélből a Propper-féle magán felső kereskedelmi iskola nyilvánossági jogát az 1898—99. tanévtől kezdve a »Nagyváradi Kereskedelmi Csarnok« által fentartandó társulati felső kereskedelmi iskolára ruházom oly kötelezettséggel, hogy az iskola tanulmányi és adminisztratív eljárásában teljesen a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ural egyetértőleg 1895. évi augusztus hó 20-án 44001. szám alatt kiadott szervezet szabályait, valamint a külön kiadott s érvényben levő rendeleteket s felső kereskedelmi iskolai ministeri biztosom intézkedéseit tartozik követni.

Végül fölhívom a tekintetes elnökséget, hogy az alkalmazandó igazgató, valamint a tanári testület névsorát, szabályszerű képesítésüket igazoló hiteles okmányokkal egyetemben f. évi augusztus hó 15-ig terjessze fel. Budapest, 1898. június 8.

Wlassits, m. k.

Vizsgálatok a községi iskolákban. A várad-váraljai elemi községi hármás (fiú és leány IV—VI) és a csillagvárosi (fiú leány I—II) vegyesosztályokban az évről-évről vizsgálatok a következőkben fognak megtartatni:

A v. váraljai leányiskola IV—VI osztályai-ban június 20-án hétfőn d. e. 1/2 9-től, ugyanott a fiú iskola IV—VI osztályai-ban június 21-én kedden d. e. 1/2 9-től, a csillagvárosi vegyes iskolában meg június 22-én szerdán d. e. 1/2 9-től. Nagyvárad 1898 június 13. Gabriely Lajos v. b. elnök.

A debreczeni róm. kath. tanintézetekben az 1897—98-ik iskolai évről-évről nyilvános vizsgálatok a következőkben tartatnak meg:

I. Az elemi fiú- és leányiskolában. Június 15-én, szerdán III. fiú- és III. leányosztály. Június 16-án, csütörtökön IV. fiú- és IV. leányosztály. Június 17-én, pénteken II. fiú- és II. leányosztály. Június 18-án, szombaton V. és VI. leányosztály és A. fiúosztály. Június 29-én, d. e. 8 órákor ünnepes hálaadó évről-évről istentisztelet.

II. A felsőbb leányiskolában és ezzel kapcsolatban az elemi leányiskolában. Június 17-én, d. u. 3 órákor IV. és V. felsőbb leányosztály kath. növendékei hittanvizsgálata. Június 20-án, d. e. 9 órákor az I. és II. elemi osztály vizsgálata, június 20-án, d. u. 3 órákor a III. és IV. elemi osztály vizsgálata. Jun. 21-én, d. e. 8 órákor az I. felsőbb leányosztály (magyar, számtan, természetrajz.) Jun. 21-én, d. u. 3 órákor a II. felsőbb leányosztály (magyar, természetrajz, francia.) Jun. 22-én, d. e. 8 órákor a III. felsőbb leányosztály (számtan, magyar, német és vegytan.) Jun. 22-én, d. u. 3 ó. a

IV. felsőbb leányosztály (magyar, német és természettan.) Jun. 23-án, d. e. 8 órákor az V. felsőbb leányosztály (számtan, magyar, földrajz és phisika.) Jun. 23-án, d. u. 3 órákor az I. felsőbb leányosztály (földrajz és német.) Jun. 24-én, d. e. 8 órákor a II. felsőbb leányosztály (számtan, német földrajz és történelem.) Jun. 24-én d. u. 3 órákor a III. felsőbb leányosztály (földrajz, történelem és francia.) Jun. 25-én d. e. 8 órákor a IV. felsőbb leányosztály (számtan, történelem, földrajz és francia.) Jun. 25. d. u. 3 órákor az V. felsőbb leányosztály (német, történelem, francia és egészségügy.) Jun. 26-án, d. u. 3 és fél órákor ének és zenevizsgálat. Jun. 28-án, d. e. 9 órákor magánvizsgálatok. Jun. 29-én, d. e. 11 órákor évről-évről hálaadó isteni tiszteltetés és a bizonyítványok kiosztása.

III. A róm. kath. alymnasiumban. Június 18-án, magánvizsgálatok. Június 19-én, gyorsírási vizsgálat. Június 20-án I—IV. osztály: hittanvizsgálata. Június 21-én a III. osztály: magyar, latin és német nyelv. Június 21-én a II. osztály: magyar és latin nyelv. Június 22-én a IV. osztály: magyar latin és német nyelv. Június 22-én a III. osztály: történelem, számtan és rajz. Június 23-án a II. osztály: földrajz, számtan és rajz. Június 24-én a IV. osztály: történelem, számtan, természetrajz és rajz. Június 24-én az I. osztály: földrajz, számtan és rajz. Június 25-én d. u. 5 órákor ének és tornavizsga, melyekre a t. szülőket és érdeklődőket szívesen meghívja Debreczen, 1898. június 11-én, az igazgatóság.

Vizsgálatok a községi iskolákban. Értesítés. A községi iskolák harmadik fiú-osztályában az évről-évről vizsgálatok a következőkben fognak megtartatni: Ujvároson június 20. Olasziban június 21. Váralján június 22; a vizsgák reggel 8 órákor kezdődnek. Nagyvárad 1898 június 14. Dr. Kecskeméti Lipót, vizsg. b. elnök.

IRODALOM.

— **Hitszónoklati Folyóirat.** A lelkeskedő papságnak tudomására hozzuk, hogy a K a r k e c z Alajos rendtartományi főnök által alapított, de egy jó ideig U r b á n Invenális atya szerkesztésében megjelent »Hitszónoklati Folyóirat« a következő füzetével már az alapító K a r k e c z Alajos ferenczrendi tartományi főnök szerkesztésében jelenik meg. Ezután a szerkesztőség és kiadóhivatal Szolnokon, Jász-Nagykun-Szolnokvármegye ferencziek zárdájában lesz, hová ezentúl az előfizetési pénzek, lakhelyváltozások és a kiadás körül felmerült panaszok, valamint a lap szellemi részét illető közlemények is küldendők. A folyóirat ára változni nem fog; arról, hogy minél tartalomszabban jelenjék meg, gondoskodva lesz.

SZÍNHÁZ.

Ifj. Fromont és id. Risler.

Hosszu halgatás után megszólalt ismét a társulat drámai személyzete. Nem valami szerencsés körülmények közt, az igaz, de mégis átlagosan jó sikerrel. Ezzel kevésbé elcsépeelt maga a darab, s bizony nem az a színpadi alkotás, amelyre azt mondhatnók, hogy a jót soha sem élvezhetjük eléggé. Ugy látszik, hogy ilyen formán gondolkozik a publikum is, mert bizony nagyon gyéren töltötte meg tegnap a nézőteret. Mindamelllett taps volt bőven, meg kihívás is, különösen a harmadik és a negyedik felvonás végén. Kabinet alakítást mutatott be *Szenygyörgyi István*, a ki *Delobell*-jével folytonos derűltégekben tartotta a közönséget; ám a derítésnek kissé hamis eszköze az, ha a színész annyira érvényre juttatta a — sugót. E *Kovács Gyula* sok ovációban részesült és méltán is, mert tulzásai dacára nagy tudással és nagy erővel rajzolta és játszotta meg *Idős* Risler alakját. Negyedik felvonásbeli nagy jelenetért nyílt színen megtapsolták. Méltó partnere volt *Szilágyi* (Szidónia), bár ő csak az utolsó jelenetben találta meg az erős szenvedély hatalmas hangját. *Bartos Gyula* kitünő

(Planus) volt, ritka rutinnal és nagy közvetlenséggel játszott, minden szava, minden mozdulata maga a közvetlen természetesség volt. Nem így *Tompa* (Risler Ferencz) és *Miklóssy I.* (Claire), akik sehogy sem találták meg szerepeikben a természetes hangot, sem az élő, való alakot; mert míg az egyik folyton deklamált, addig a másik bántóan apathikus volt. Pedig láttunk ám tőlük nem egy helyt nagyon jót is. *Hatala Györgyike* (Desire) kis szerepében rendkívül megnyerő és kedves alakítást produkált. Kevés-szavu szerepe és igénytelen alakja dacára is őszintén gratulálunk ahhoz a néhány szóhoz, a mit a legutolsó jelenetben tőle hallottunk és bizony úgy hisszük, megérdemelné ez a fiatal tehetség, hogy egyszer már nagyobb szerepet is bizzanak reá. A darab kiállítása elegáns, az öltözékek is egy kissé furák voltak, nos és a függöny intéző is türelmesebb lehetne. —i.

Színházi hír. Holnap, csütörtökön »A kuktakisasszony« kerül színre ötödöször, Perényi Margittal s az utóbbi szereposztással.

REGÉNY-CSARNOK.

11.

ELŐRE!

Neidegg után fordította: Tátraházi R. P.

Kern megállott az ajtónál, de mikor záródott az az inas után, gyorsan Waldheim felé sietett és egészen barátságosan megrázta annak kezét.

— Végre valahára ismét itt vagyok Ervin — szölt — és ami a fő, jó híreket hozok.

Waldheim szeme felvillant:

— Igazán? — kiáltott — nos akkor kétszeresen is Isten hozott, kedves Tóni. De hát hát hadd halljam, mit tudtál meg.

— Rendkívül meg vannak elégedve szolgálattal . . .

— De határozottan tudod Tóni, hogy úgy van? — szakította félbe Waldheim. — Hát nem úgy van, a mitől féltem? Nem gondolnak arra, hogy valahol egy kis állással kielégítsenek?

— Semmiesetre! Én mindennek gondosan utána jártam és mindenből, a mit magas helyeken hallottam, világos, hogy érdemeidet nagyon is meg tudják becsülni. Memorandumod a szomszéd államokkal való kereskedelmi összeköttetések főlött, mindenütt megnyerték a tetszést.

Waldheim büszkén mosolygott:

— Ebben neked is van részed Tóni — szölt barátságosan, kezét a titkár vállára téve.

— Óh! én? — szölt elutasítólag. Te vagy a fej, én vagyok a kéz, mely utasításaid szerint dolgozik. Te adtad az eszméket, én kidolgoztam. Ez nagyon csekély érdem. Különbösen hát Ervin tudod, hogy mindenestül a mim csak van szolgálattal állók.

— Ezt tapasztalni volt elég alkalmam és van minden nap — szölt Waldheim mély meggyőződéssel — de hát folytasd, mit beszélnek felőlem?

— Lángésznek, világosan gondolkodó főnek neveznek. Azt hiszem, vágyaid nem sokára teljesedésbe fognak menni. Meg fognak hivni a kereskedelmi-politikai konferenciára.

— Akkor biztosítva van a jövőm, — kiáltott fel diadalmasan Waldheim. Ha majd közreműködésem folytán reánk nézve előnyös módon megkötik a szerződéseket, akkor még azon nagy kitüntetésben részesülhetek, hogy külföldön képviseljem az uralkodót. Idővel követ leszek, talán még több is — és ha Isten úgy akarja, nevem még valamikor hazánkban dicsőteljes eseményekhez lesz fűzve és mindezt saját erőmből, no meg általad Tóni nyertem el.

Ismét a vállára tette a kezét a puposnak és melegen nézett a szeme közé.

— De hát ne becsüld többre szolgálattal, mint a mennyit az ér Ervin — akart protestálni.

— Csak hadd, csak hadd — kiáltott Ervin, kit szép jövő reménye egészen kedvre hangolt — ha ritkán is beszélék áldozataidról, hanem azért mindenkor el ismerem azokat; nem mulik

el nap a nélkül, hogy ne kérdezném magamtól: van-e a nagy világon oly testvér, aki anyyira feláldozza magát, mint te?

— Oh számtalan — szölt Tóni határozottan, gyöngén lerázva válláról Ervin kezét. Mindenesetre voltak sokan és azok előképül szolgáltak nekem. A történelem beszél fiatalabb testvérekről, kik feltűnés nélkül járták meg földi pályájukat, ami tehetséggel rendelkeztek, felajánlván nevük viselőjének az előszülőltnek. Minden kilátás nélkül, sőt minden kívánság nélkül arra nézve, hogy rájuk is származnék némi haszon, dolgoztak érte. Tették pedig azért, hogy a régi névnek minél nagyobb fényt szerezzenek, én azért teszem, hogy szíved vágyait előmozdítsam, hogy új nevedre dicsőséget hozzak. Reám nézve ez nem áldozat, hanem élvezet.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Erdély miniszter Kalocsán.

Kalocsa, június 14. (Saját tud. táv.) Kalocsának lobogódíszolt öltött főutcáján hajtatott Erdély miniszter reggeli 9 órakor a törvénykezési palota elé, amelynek ünnepélyes felavatása végett jött le tulajdonképen. Az esküdszéki főtárgyalási teremben Kalocsa és környékének értelmisége, a hatóságok és küldöttségek, bírák, ügyvédek és diszes hölgyközönség fogadták a minisztert, aki Nagy Mihály, Földváry, Tarajossy és Gajári Géza orsz. képviselőktől kísérve lépett be. Bohuniczky törvényszéki elnök lendületes beszéde után a miniszter hosszabban válaszolt és kiemelte, hogy az államon kívül Császká érsek bőkezűségének és Kalocsa város áldozatkészségének köszönhető, hogy az igazságszolgáltatás itt is megfelelő diszes otthonra tett szert. A törvényszéki helyiségek megtekintése után a miniszter a közönség lelkes éljenzése közben távozott.

Szögyény ezüstlakodalma.

Berlin, június 14. (Saj. tud. távirata.) Az itteni magyar kolónia hosszú üdvözlő táviratot küldött Csoórra, ahol Szögyény M a r i c h László nagykövet jelenleg tartózkodik. A lelkes hangú táviratban melegen üdvözlük a berlini magyarok nagykövetségét ezüstlakodalma alkalmából.

Sima képviselő indítványa.

Budapest, június 14. (Saj. tud. táv.) Sima Ferencz orsz. képviselő egy könyomatásban közzéteszi, hogy a Förster-ügyben legközelebb memorandumszerű előterjesztés kapcsán önálló indítványt fog tenni a Házban, Dániel miniszter vád alá helyezése iránt.

Tóth Vilmos †

Nyitra, június 14. (Saj. tud. táv.) Tóth Vilmos a főrendiház elnöke Nyitra-Ivánkán ma délután elhunyt.

Az udvarhelyi főispán bevonulása.

Sz.-Udvarhely, jun. 14. (Saját tud. táv.) Haller gróf főispánt mai bevonulása alkalmával nagy óvácziókban részesítették. Ezrekre menő tömeg várta a gyönyörűen fellobogózt város bejáratánál a főispánt. Az ünnepi szónok nagyszabású beszédében a közönség mély megbotránkozását tolmácsolta a főispán elleni ismeretes támadás fölött. Az ünnepelt könnyezve mondott köszönetet. A hölgyek

valósággal elárasztották virágokkal a főispán kocsiját. Este fényes fáklyásmenet volt a főispán tiszteletére.

Az angol alsóház ülése.

Budapest, jun. 14. (Saját tud. táv.) A pénzügyi bill felett folytatott részletes vitánál Pease amaz indítványát, hogy a dohány-vám helyett a tea-vámját szállítsák le, 230 szavazattal 103 ellenében elvetették.

A pestis.

Budapest, jun. 1F. (Saját tud. táv.) Konstantinápolyból sürgönyzik: A klazomeni kózházba küldött bakteriologus konstataulta, hogy az ott előfordult megbetegedési eset nem pestis.

Gyilkossági kísérlet.

Budapest, június 14. (Saját tud. távirata.) Ma hajnalban 3 órakor a IV. ker. kapitányság épületének kapujában megjelent egy uriasan öltözött fiatal ember és az ott álló Stiasznay Szilveszter 642-es számú rendőrtől azt kérdezte, vajjon ott van-e az ellenőr, mert sürgős beszélni valója van vele. A rendőr igenlő feleletére a fiatal ember felment az I. emeleltre. Alig volt fent, három hatalmas durranás elhangzott és füstölgő revolverrel a merénylő lefutott. Az ifju, kit megköltözték, Mades Ferencz, 26 éves róm. kath.

A háború.

Budapest, június 14. (Saj. tud. távirata.) Madridból sürgönyzik: A Visayas-szigetek főparancsnoka a hadügyminiszterhez a következő táviratot intézte: Annak dacára, hogy hét kis gőzhajót küldtem Luzonba, még mindig nem kaptam híreket Maniláról, mert az ellenség a táviróvezetékét Luzontól délre elvágta. Angol ágyúnaszáddal érkezett hírek megerősítik, hogy a helyzet Manilában június 1-én változatlan volt. Capiz tartomány (Panay sziget) községeiben a helyzet normális. A mórok Mindauo szigetén megtámadták a Tukurau-Dineo-marahniti katonai vonalat, két ponton azonban 36 halott veszteséggel visszaverettek. Nekünk 7 halottunk és 18 sebesültünk volt. Egy amerikai czirkálóhajó, amely kioltott lámpásokkal a jun. 5-ike és 6-ika közötti éjjel bevezett az itteni kikötőbe, miután felismerte, hogy hol van, folytatta útját déli irányban.

Budapest, június 14. (Saját tud. táv.) Madridból sürgönyzik: A külügyminiszter határozottan tagadja annak a hírek a valóságát, hogy néhány amerikai hajó a Santiago de Kubába vezető csatorna bejáratát elfoglalta volna.

Budapest, június 14. (Saj. tud. táv.) Washingtonból sürgönyzik: A hadügyminiszterium közzé teszi, hogy buzgó előkészületeket kezdtek arra, hogy második hadsereget küldjenek Kubába.

Budapest, jun. 14. (Saját tud. táv.) Caimanera távirat jelenti: Huntington ezredes elhatározta, hogy ismét feladja azt a helyet, amelyet az amerikaiak először szállottak meg, hogy ott tábort üssenek, mivel az erősítő csapatok nem érkeztek meg és mivel megtudta, hogy nagyobb spanyol csapatok vannak a közelben. A tábor tehát a domb lejtőjére, a kikötő közelébe helyezték át, amelyet a hadihajók védenek, de az amerikai tengerészkatona a védő árkokat és ütég-sáncokat a hegytetőn megszállva tartják.

Budapest, június 14. (Saját tud. táv.) New-Yorkból sürgönyzik: A részvénytőzsde lanyhán nyílt meg, további folyamán némileg változott és szilárdan zárult. Részvényforgalom 474.000 drb.

KÖZGAZDASÁG.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúli eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, június 14.

Buza ősze	—	—	—	—	9.33
Buza tavaszra	—	—	—	—	11.40
Tengeri	—	—	—	—	5.17
Rozs ősze	—	—	—	—	7.08
Zab ősze	—	—	—	—	5.88

Értéktőzsde

Az irányzat szilárd.

Budapest, június 14.

Déli vasút	—	—	—	—	78.—
Rimamurányi	—	—	—	—	252.3/4
Magyar jelzálog	—	—	—	—	253.1/4
Magyar leszámítoló	—	—	—	—	261.—
Iparbank	—	—	—	—	107.—
Budapest közuti	—	—	—	—	389.3/4
Kereskedelmi bank	—	—	—	—	1488.3/4
Salgótarjáni	—	—	—	—	636.—
Waggon-kölcsön	—	—	—	—	244.—
Villamos vasút	—	—	—	—	268.1/2

Bécs június 14.

Az irányzat szilárd

Osztr. hitel	—	—	—	—	359.—
Magyar hitel	—	—	—	—	400.—
Allamvasút	—	—	—	—	361.—
Birodalmi márka	—	—	—	—	58.85

Hivatások árfolyamok

a budapesti Áru- és Értéktőzsde 1898 június 14-én.

Magyar aranyárjádék 4%	—	—	—	—	121.25
Magyar koronárjádék	—	—	—	—	98.90
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	119.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	100.—
Magyar felelős vasúti államkölcsön 1878-84	—	—	—	—	120.25
Magyar felelős vasúti államkölcsön 1878-84	—	—	—	—	97.25
Italmé évi jog meg A Ház köztvény	—	—	—	—	100.30
Porvált-szávon földieherintentesi köztvény	—	—	—	—	97.75
Magyar nyeresémi sorjegy-kölcsön	—	—	—	—	158.—
Tiszszabályozási és szegedi sorjegy kölcsön	—	—	—	—	139.50
Osztrák arjádék papírral	—	—	—	—	101.50
Osztrák arjádék ezüstben	—	—	—	—	101.50
Osztrák arjádék aranyban	—	—	—	—	121.50
Osztrák korona arjádék	—	—	—	—	101.25
1860. Osztrák állam sorjegyek	—	—	—	—	145.50
Osztrák magyar bank részvény	—	—	—	—	912.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	—	400.10
Osztrák hitelintézeti részvény	—	—	—	—	359.20
Fá is vista	—	—	—	—	361.50
Német birodalmi márka	—	—	—	—	58.85
London vista	—	—	—	—	120.—
Páris vista	—	—	—	—	47.55
20 márkás arany	—	—	—	—	11.78

NAGYVARADI SZINKOR.

Evadberlet 41. szám.

Kisberlet 39. szám

Páratlan.

Páratlan.

Ma szerdán, 1898. június 15-én

a kolezvári országos nemzeti színház személyzetével:

A varázsgyűrű.

Operette 3 felvonásban.

Személyek:

XV-ik Lajos	—	—	—	Vendrei Ferencz.
De Chavannes marquis	—	—	—	Leóvey Leo.
Renée, gyámleánya	—	—	—	Székely Irén.
Leocadie, társalkodónője	—	—	—	Lányi Edith.
De la Garde Georges	—	—	—	Margó Zelmá.
Nicolas, tejttestvére	—	—	—	Kassai K.
Michelette	—	—	—	Perényi Margit.
Valpincon, lovag	—	—	—	Nyárai Antal.
Royal d'Artois, ezredes	—	—	—	Várad M.
La Popeliniere, élelmezési főbiztos	—	—	—	Bartos Gyula

Helyárak mint rendszeren.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, csütörtökön, 1898. június 16-án: bérletfolyamban:

A Kukta-kisasszony.

Énekes bohózat 3 felvonásban.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására juttatni, miszerint

86 13-0

A SZENT-LÁSZLÓ (Püspök) gyógyfürdő,

mely 33 R^o kénés hévforrásokkal és Artezi-kúttal bir, eddigi fürdő-árait tetemesen leszállítottam, m. p.

„László-fürdő“ 24 órára . . . 25 krajczár.

„Erzsébet-fürdő“ 24 órára . . . 35 krajczár.

továbbá a Közuti-vasuton váltott oda- és vissza-utazásra szóló II. osztályu vasuti jegy az „István“ tilkör-fürdőre szóló fürdő-jegyvel, fürdő-puhával együtt 1 frt.

Midőn még a n. é. közönség tudomására hozom, hogy a Püspök gyógyfürdő teljesen a mai kor kívánalmainak megfelelőleg, úgy a női, mint a férfi osztálynál ujonnan berendezett

massirozó kabinokkal van berendezve,

sétaterekkel, tekepályával, Lawn-Tennys-sel van ellátva. Naponta **KISS BÉLA** debreczeni első rangu czigány-zene-karja szórakoztatja a t. közönséget.

Ételekről, valamint tisztán kezelt **italokról,** ugyszintén a legpontosabb és megszolidabb kiszolgálásról szintén gondoskodtam.

A n. é. közönség szives látogatását kérve, maradtam

teljes tisztelettel

Czeglédy Sándor, fürdő-bérlő.